

Jak jsme zapracovali klíčové kompetence do ŠVP Open Gate

Případová studie ze setkání koordinátorů ŠVP v gymnáziu Open Gate

v Babicích dne 15. 2. 2010

Na počátku tvorby ŠVP Open Gate stála otázka klíčových kompetencí jen a jen na úrovni oborů. Učitelé pak rozpracovali klíčové kompetence do svých předmětů a zdálo se, že je vše téměř hotové. Jednotlivé departmenty (obory, předmětové komise) připravily celoškolní projekty, do kterých zapracovaly i výstupy jednotlivých klíčových kompetencí a průřezových témat.

Postupně se však ukazovalo, že je třeba posílit a sjednotit metody práce, které podporují rozvoj klíčových kompetencí, napříč ročníky i předměty. Zapracovali jsme tedy do ŠVP projektové vyučování, problémové vyučování, kooperativní vyučování a kontraktové vyučování (využíváno hlavně u nejstarších studentů, u studentů nadaných nebo pro diferenciovanou výuku), což je smlouva uzavřená mezi studentem a vyučujícím (viz 3.příloha).

Jakými způsoby jsme zapracovali klíčové kompetence do našeho ŠVP Open Gate?

1. Na úrovni jednotlivých předmětů

- Každý učitel rozpracoval klíčové kompetence pro svůj předmět a zařadil do celkového hodnocení předmětu i hodnocení klíčových kompetencí
- Debatování – součást předmětu český jazyk a občanská výchova (od primy do kvarty)
- Portfolia jednotlivých předmětů
- Kontrakt na určitou práci, činnost, projekt nebo látku (diferenciace, práce s nadanými žáky) mezi učitelem a žákem
- TOK - Theory of Knowledge (Teorie poznání) teorie o lidském vědění -je centrem filozofie IB (povinný předmět, který musí všichni žáci studovat a projít jím, aby mohli získat IB diplom) – v osnovách septimy a oktávy
- Účelem a cílem TOK je rozvoj kritického myšlení, hledání pravdy a podstaty věcí, hledání podkladů pro argumenty, ...
- Témata TOK – akademická, kulturní, téma morálky, umění a estetického úsudku, současné celosvětové otázky a problémy, literatura a další témata, která jsou kontroverzní a vyvolávají diskuzi

2. Celoškolní projekty, kurzy a akce

- Assembly (ranní setkávání celé školy)
- Debatování (povinně – prima až kvarta, dobrovolně – vyšší gymnázium)
- Model OSN (dobrovolně – vyšší gymnázium)
- Studentský parlament (dobrovolně – napříč ročníky)
- Trénink paměti (povinně – prima, sekunda)
- Study skills (povinně – prima, sekunda)
- Profesní příprava (povinně – kvarta – oktáva)

3. Extracurikulární aktivity (mimoškolní)

- **EDIE - Cena vévody z Edinburghu** - v rámci tohoto programu se hodnotí tato čtyři spektra dovedností: **tvůrčí, kreativní dovednosti** v oblastech jako je např. keramika, hra na kytaru, drama, ale i kuchařské umění; či dovednosti, ve kterých hrají podstatnou roli **fyzické výkony** – např. jízda na koni, tanec a floorball; **dovednosti prokazované ve veřejně prospěšné činnosti** – např. péče o prostředí školy, úklid ve vesnici a v lese, návštěvy nemocných dětí a přestárých občanů v domovech pro seniory; **dovednosti důležité** pro zvládnutí náročnějších situací, vyžadující větší samostatnost např. **při expedicích**, kde studenti prokazují schopnosti orientace v přírodě, pohybu a pobytu v náročnějším terénu, například při kempování
- **Projekt CAS (Creativity, Action and Service)** je povinný pro všechny žáky, kteří chtějí své středoškolské studium uzavřít mezinárodně uznávanou zkouškou IB. **Creativity** je chápána ve smyslu široké nabídky uměleckých aktivit, zvláště hudebních, výtvarných, ale také tanečních i nejrůznějších dalších způsobů kreativního vyjádření, jako např. formou designu. **Action** zahrnuje fyzické úsilí nejen ve smyslu sportovního výkonu, ale také s ohledem na zdravou stravu a zdravý životní styl, lze sem zařadit i fyzickou práci, kdy se účastník podílí na vysazování stromků nebo se zúčastní kurzu první pomoci atd. Přijímány jsou i expediční aktivity z již zmíněného Edieho. **Service** je vlastně obdobou již zmíněného dobrovolnictví, kdy je účastník svým příspěvkem schopen zlepšit život lidem ve svém okolí (především těm nějakým způsobem znevýhodněným), je ochoten pracovat pro charitu nebo být prospěšný životnímu prostředí, ve kterém žije. Rozměr této akce nemusí být pouze lokální, ale může být mezinárodní (což ovšem klade zvýšené nároky na organizátora nebo vedoucího projektu).

4. Život na koleji

- Výchovně vzdělávací plán podporuje rozvoj jednotlivých klíčových kompetencí
- Žáci jsou na základě kritérií i hodnoceni
- Hodnocení je využíváno k přidělení privilegií nebo odměny
- Žáci jsou vedeni k sebehodnocení

V souvislosti s hodnocením klíčových kompetencí bylo po dvou letech fungování školy zcela jasné, že nelze v kolejní škole oddělovat výchovu dopoledne, odpoledne a večer a nějak uměle vytvářet hranice. Zpracovali jsme proto právě oblast klíčových kompetencí napříč životem v Open Gate (viz odstavec 3.-mimoškolní aktivity a přiložené prezentace). V momentě, kdy se škola rozhodla usilovat o IB Diploma (mezinárodní maturita), bylo nutné skloubit vzdělávací programy dohromady a vytěžit z této situace to nejlepší pro naše studenty.

5. Hodnocení klíčových kompetencí - zpětná vazba

- Informace o průběhu nebo výsledku vzdělávání a výchovy - **ocenění** – *co už student zvládá v plné šíři, bezpečně, bez velkých problémů*
- Návod, co dál, jak se zlepšit, co udělat, aby student uspěl - **doporučení** – *co nezvládá, zvládá pouze s pomocí a co udělat pro zlepšení*

6. Hodnocení CAS

- Účelem účasti na CAS je příležitost pro experimentální učení. Účastník tohoto programu by měl rozvíjet své znalosti a schopnosti tak, aby tím obohatil nejen sebe, ale i ostatní. Měl by se naučit sebekázní, vytrvalosti a trpělivosti, rozvoji ducha po všech stránkách, naučit se kromě přijímání také dávat.
- CAS má přísná a striktně daná kritéria. I zde má své pevné místo časová otázka – tento program má minimálně předepsanou délku, kterou musí všichni účastníci dodržet. Pro úspěšné absolvování kurzu a jeho hodnocení je minimum 18 měsíců.
- Důležitou součástí kurzu je hodnocení koordinátora CAS (a přijmutí hodnocení žákem) a sebehodnocení účastníka programu IB (účelem je schopnost sebekritiky, zhodnocení svých předností a nedostatků atd.).
- Žák si během celého programu vede deník s podrobnými záznamy i obrazovou dokumentací, který navíc dodržuje předem stanovená kritéria. (Také listy s kritérii na sebehodnocení jsou předem dané.)

Klíčové kompetence se snažíme opravdu vyučovat prakticky a převádět je do každodenního života studentů, kteří v OPEN GATE tráví i svůj volný čas (odpoledne, večer, soboty a neděle).

Podělili jsme se s účastníky setkání o své zkušenosti, ukázali portfolia studentů pro projekt Člověk a svět práce, osobní deníky pro CAS i přípravy s rozpracovanými výstupy jednotlivých klíčových kompetencí pro study skills a trénink paměti, které jsou součástí OV v primě a sekundě. Snažili jsme se i poukázat na to, co je možné zapracovat i do stávajících ŠVP bez velkých nároků na čas i peníze (projekt debatování nebo profesní přípravy).

Držíme všem palce a přejeme hodně pracovních i osobních úspěchů.

Zpracovali: Mgr. Charvátová Libuše a Mgr. Petr Chára